

Motion till riksdagen

1988/89:L7

av Ulla Orring m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1988/89:9 om dödsboäggande
och samäggande av jordbruksfastighet m.m.

Flerägandet av skogsmark, bl.a. genom dödsbon, leder inte sällan till problem vid fastigheternas förvaltning som i sin tur innebär svårigheter att få ett effektivt utnyttjande av skog och jord. Det är därför angeläget att, som föreslås i propositionen, lagstiftaren vidtager åtgärder som innebär att förvaltning och skötsel av samägda jordbruksfastigheter underlättas.

Utskottet bör föreslå sådana förändringar av lagen som våra yrkanden föranleder.

Avveckling av dödsbo som äger jordbruksfastighet

I propositionen föreslås att ett dödsbo som innehar jordbruksfastighet skall vara skyldigt att avveckla fastighetsinnehavet senast fyra år efter utgången av det kalenderår då dödsfallet inträffade. Av det bakomliggande utredningsmaterialet framgår att ett alternativ till denna ordning vore att låta dödsbo företrädas av en ställföreträdare. I valet mellan att föreslå regler om avveckling av dödsbo eller ställföreträdare för detsamma har man fastnat för avvecklingsmodellen.

En konsekvens av detta är att det i propositionen också föreslås ändrade regler vad gäller delgivning med dödsbo. Delgivning med sådant skall anses gjort i och med att handlingen överbringas till någon av dödsbodelägarna.

Vi tillstyrker förslaget att dödsbo som innehar jordbruksfastighet skall avvecklas inom fyra år efter dödsfallet. Enligt vår mening utesluter emellertid detta inte att dödsboet innan detta avvecklas företräds av en ställföreträdare enligt den modell, med vissa förändringar till vilka vi återkommer, som föreslås i propositionen för samägda fastigheter. Samma motiv som kan åberopas för en ordning med ställföreträdare för fastigheter som innehas med samäganderätt kan också anföras för att utse ställföreträdare för dödsboförvaltade fastigheter. Genom att utse ställföreträdare för dödsbo kan man också avstå från att göra några förändringar vad gäller delgivning av dödsbo. Med vårt förslag kommer ställföreträdaren att bli den som blir föremål för delgivning.

Förvaltning av samägda jordbruksfastigheter

Mot. 1988/89

L7

Vi ställer oss i huvudsak bakom förslaget till lag om förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter. Det finns samtidigt skäl att uppmärksamma att denna lag inte kommer att undanröja en del av de problem som i dag finns vid förvaltningen av fastigheter med mycket stor ägosplittring främst sådana allmänningar som innehas med samäganderätt av byar eller flera fastigheter. Till detta problem får man återkomma i annat sammanhang.

I ett avseende vill vi dock göra en förändring i lagen. Dess tillämpning förutsätter att fastigheten ägs av minst tre gemensamt. Enligt vår uppfattning bör lagen tillämpas redan när två personer som inte är gifta eller sambo gemensamt äger en fastighet. Visserligen torde det vara så att svårigheterna att förvalta en fastighet ökar ju fler delägare en fastighet har men det finns tillräckligt många exempel på att fastigheter som ägs av två personer också drabbas av ineffektiv förvaltning för att lagen bör bli tillämplig också i dessa fall.

Att utvidga lagens tillämpningsområde till fastigheter med fler än två ägare innebär att det bör ankomma på berörd tingsrätt att utse ställföreträdare i fall av oenighet mellan delägarna om vem som skall utses till sådan. För att undvika en situation där en av delägarna begär ständiga byten av ställföreträdare bör tingsrätten vidare kunna vägra detta om delägarna inte är överens om att ny ställföreträdare skall utses.

Ändring i jordförvärvslagen

I propositionen föreslås också en ändring i jordförvärvslagen som innebär att möjligheterna att vägra förvärvstillstånd skall utvidgas till att också avse förvärv av andel i egendomen om förvärvet skulle leda till att ett rationellt utnyttjande av egendomen kan komma att försvåras.

Bakgrunden till detta förslag är oklart. Det har inte föreslagits av dödsboägandeutredningen. Förslaget har heller inte blivit föremål för remissbehandling.

Folkpartiet har i flera sammanhang föreslagit att jordförvärvslagen bör mjukas upp. Det nu aktuella förslaget skulle få motsatta konsekvenser. Detta förhållande samt att vi anser förslaget dåligt underbyggt leder oss till att avslå detsamma.

Hemställen

Mot. 1988/89

L7

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring i förslaget till lag om ändring i ärvdabalken att ställföreträdare skall utses i dödsbo,
2. att riksdagen beslutar om sådan ändring i förslaget till lag om förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter att lagens tillämpning skall gälla om jordbruksfastighet ägs av minst två gemensamt som inte är gifta eller sambo,
3. att riksdagen avslår 4 § första stycket 5 i förslaget till lag om ändring i jordförvärvslagen.

Stockholm den 26 oktober 1988

Ulla Orring (fp)

Lola Björkquist (fp)

Barbro Sandberg (fp)

Bengt Harding Olson (fp)